

Attila, de “gesel Gods”

Toen de Germanen in de 5e eeuw het Westromeinse rijk overrompelden, hadden zij reeds een lange geschiedenis achter zich. Deze “barbaren” — zo noemden de Grieken en Romeinen alle volkeren die een andere beschaving hadden dan zijzelf — waren groot van gestalte en hadden blond haar en blauwe ogen; zij waren strijdlustig en traden onverbiddelijk op tegenover hun vijanden. Afkomstig uit Scandinavië, waren zij omstreeks 1200 v.C. Noord-Duitsland binnengedrongen. Van daaruit gingen zij zich over Europa verspreiden. Vooral de Ostrogoten legden een enorme afstand af en vestigden zich in de vruchtbare gebieden van Zuid-Rusland.

In de 7e eeuw v.C. kwamen zij, in het gebied van de Beneden-Rijn, in contact met de Kelten. Deze wisten hen aanvankelijk op afstand te houden, maar uiteindelijk waren het de Romeinen, die voorlopig aan de Germaanse opmars naar het westen een einde stelden. Rond 50 v.C. versterkte Caesar de oevers van de Rijn om hen elke doorbraak ten westen van deze stroom te verhinderen. Toch bestond er ook een vreedzaam contact tussen Rome en de Germanen. Sommigen hadden zich zelfs in het Romeinse rijk gevestigd en leerden de Romeinse zeden en gewoonten kennen. In 358 liet Julianus de Afvallige de Franken, een Germaanse volksgroep, toe, zich in Taxandrië (de Kempen) te vestigen, op voorwaarde dat zij bepaalde militaire verplichtingen naleefden. Ook andere Germanen, die aan de oevers van de Donau woonden, leefden in vrede met de Romeinen. Het aantal Germanen, die in het Romeinse leger waren opgenomen, was zeer groot. Sommigen, zoals de veldheer Aetius, bekleedden zelfs hoge posten.

Door hun voortdurend contact met de Romeinen en ook door de infiltratie in het Romeinse rijk, waren de Germanen die in de 5e eeuw deelnamen aan de volksverhuizingen niet meer te vergelijken met dezen, wier beschaving, levenswijze, zeden en gewoonten door Tacitus in 78 na C. waren beschreven. In de 5e eeuw waren de Germaanse volkeren begonnen zich in hun gebied te organiseren, toen zij door de Hunnen naar het westen werden gedreven. De Hunnen kwamen uit het oosten en vielen in 375 Europa binnen. Ten noorden van de Zwarte Zee stootten deze woeste ruiters op de Ostrogoten, die naar het westen vluchtten en op hun beurt de Wisigoten, die ten westen van de Dnjepr waren gevestigd, vóór zich uit dreven. Hier ligt het begin van de massale volksverhuizing, die Europa bij het einde van de oudheid in rep en roer zette.

De Wisigoten vroegen en kregen asiel in het Oostromeinse rijk; duizenden mannen, vrouwen en kinderen staken, met hun vee en al wat ze hadden kunnen redden, de Donau over. Aanvankelijk schenen zij bereid zich op vredelievende wijze aan de toestanden in het Romeinse rijk te willen aanpassen, maar, aangelokt door de grote rijkdommen die ze rondom hen zagen, trokken zij weldra op plundertocht uit. Ze versloegen de Romeinse legioenen en kregen van de keizer de toestemming om zich in Illyrië, aan de oostkust van de Adriatische Zee, te vestigen. Het rijke Italië lag nu verleidelijk dicht bij en, aangevoerd door Alarik, trokken de Wisigo-

tische krijgsbenden nogmaals op. De Romeinse opperbevelhebber Stilicho, zelf van Germaanse oorsprong, kon hen tijdelijk tegenhouden. In uiterste nood riep hij de legioenen, die de Rijn en de Donau bewaakten, terug om Italië te verdedigen. In de veldslagen nabij Pallanza en Verona versloeg hij de barbaren, maar hiermee werd de verovering van Italië slechts uitgesteld.

Terwijl Stilicho de Wisigoten bekampte, was elders een ander drama aan de gang. De woeste troepen van de Hunnen bleven de Germaanse volkeren vóór zich uit drijven, naar het westen toe. De druk die de Germanen uitoefenden op de grenzen van het Romeinse rijk werd dan ook voortdurend sterker, terwijl de verdediging fel was verzwakt: Stilicho had immers een gedeelte van de troepen naar Italië geroepen. In december 406 trokken de Vandalen over de dichtgevroren Rijn. Plunderend en moordend rukten zij, onder leiding van Genserik, op naar Spanje en Noord-Afrika, waar zij een koninkrijk stichtten te Carthago.

Ondertussen hadden de Wisigoten, na de moord op Stilicho in 408, Rome bereikt en de stad veroverd. Toen Alarik in 410 stierf, werd hij door zijn krijgers in de bedding van de Busento bij Cosenza begraven. Hiervoor hadden zij tijdelijk de loop van de rivier omgeleid. Na de plechtigheid lieten zij het water terug over het graf lopen. Om Alariks begraafplaats

voor altijd geheim te houden, vermoordden zij de slaven die hen bij de begraving hadden geholpen. Alarik werd opgevolgd door Athaulf; in het vorige boek vertelden we je reeds, dat hij huwde met Galla Placidia, de halfzuster van keizer Honorius. Athaulf poogde zich zo goed mogelijk in de Romeinse geest in te leven; hij beschouwde zich niet langer als een vijand, maar eerder als een bondgenoot van Rome. Hij trok met zijn volk naar Zuid-Frankrijk, waar de Wisigoten een koninkrijk stichtten, dat zich ook over Spanje zou uitstrekken.

De Hunnen waren al die tijd ook niet blijven rusten. Attila, één van hun aanvoerders, droomde ervan niet alleen de Germanen te onderwerpen, maar bij wilde ook een grote staat stichten op de ruïnen van het Romeinse rijk. Deze doorgewinterde krijgsman, hoogmoedig en strijdlustig, de “gesel Gods”, was het type van leider die de grote massa krijgers wist te begeesteren. Ook hij stak de Rijn over en drong Gallië binnen. Hij maakte zich meester van Trier, Metz en Reims, omsingelde Parijs, dat door het optreden van de heilige Genoveva werd gered, en marcheerde naar Orléans. Te Troyes botste hij echter,

in 451, op Aetius, de laatste grote strateeg uit de oudheid, die het bevel voerde over een leger, waarin zowel Romeinen als Germanen, nl. Wisigoten, Franken en Bourgonden, zijde aan zijde hun gemeenschappelijke vijand bestreden. Een korte, maar hevige strijd brak los op de Catalaunische Velden; reeds na twee dagen was Attila verplicht, zich terug te trekken. Het volgende jaar rukte hij echter opnieuw op, nu naar Noord-Italië en Rome, dat hij slechts spaarde op verzoek van de paus. In 453 overleed deze krijgsman, die erin geslaagd was, in enkele jaren tijds geheel Europa uit zijn evenwicht te schudden. Met zijn dood verdween echter ook zijn rijk. Het verval van het Westromeinse rijk ging steeds verder. Toen Aetius, de redder van het Westen, op bevel van keizer Valentinus III werd vermoord — hij zou immers te machtig kunnen worden —, was de verwarring in het rijk niet meer te overzien. In 455 werd Rome 14 dagen lang door de Vandalen geplunderd. Italië was het mikpunt geworden voor vele Germaanse leiders. Odoaker, de aanvoerder van de Herulen, zette de laatste Westromeinse keizer, Romulus Augustulus, af en was gedurende

In de 5e eeuw grepen de grote volksverhuizingen plaats. Geheel Europa werd bedreigd door Attila's Hunnen. Deze woeste ruiters dreven de Germaanse volkeren, die zich vanuit Scandinavië over Europa hadden verspreid, naar het westen. Het Westromeinse rijk bezweek uiteindelijk onder de aanvallen en de plundertochten van de barbaren. De 5e eeuw betekent het einde van de oudheid. De middeleeuwen namen een aanvang.

17 jaar meester over Italië. Hij noemde zichzelf “koning der Germanen”. Hij werd door Theoderik, koning van de Ostrogoten, verdreven en gedood. Theoderik veroverde nu geheel Italië.

Terwijl de Germanen het Westromeinse rijk volledig ten gronde richtten, waren de Angelen en de Saksen, die eveneens tot de Germaanse volksgroep behoren, Engeland binnengevallen. Daar overwonnen en verdreven ze de Kelten. De 6e eeuw brengt het einde van de grote volksverhuizingen. De middeleeuwen waren begonnen. Op de puinhopen van het eens zo schitterende Romeinse rijk gaan zich nieuwe staten ontwikkelen.

